Ties šurfo R kampu 80 cm gylyje atidengta dar vieno didelio akmens 70x60 cm dalis. Iš šurfe aptiktų akmenų, sutvirtintų rudu riebiu moliu, panašu, kad jų apie 3 m pločio juosta suformuota pilies PR griovio išoriniam šlaitui sutvirtinti (3 pav.). Neatmetama versija, kad PV pusėje šlaitas galėjo būti sutvirtintas dar esant senajai dvarvietei. Paviršiuje, juodžemio sluoksnyje rasta XX a. pradžios keramikos šukių.

Apibendrinus 1930–2017 m. tyrimų medžiagą aiškėja, kad XVI a. kultūrinis sluoksnis koncentruojasi Rotušės g. 2A PR pusėje, apie 85x40 m dydžio teritorijoje. Tarp Rotušės g. 2 ir 2A supiltinis sluoksnis yra nuo 1,5 iki 3,5 m storio.

The Old Biržai Manor Site

In 2017, a field survey (4 test pits, a total of 17 m^2) was conducted on the grounds of the Biržai Manor site. A cultural layer dating to the first half of the 16th century and containing stove tile sherds (Fig. 1) and five postholes from a burnt structure or fence (Fig. 2) were discovered in test pit 1. A stone foundation fragment from a former manor building was found in test pit 2. A stone and clay construction up to 3 m wide (Fig. 3), which was used to reinforce the 16th-century manor site on the SW, was unearthed in test pit 4. This construction was later adapted to reinforce the SE slope of the outer moat of 17th-century Biržai Castle. According to 1930–2017 investigation material, it is possible to think that the 16th-century cultural layer is concentrated in a roughly 85 x 40 m area on the SE side of Rotušės St. 2A. During the digging of the moat for 17th-century Biržai Castle after the manor site burnt down circa 1579, 1.5–3.5 m thick fill layers were deposited between Rotušės St. 2 and 2A.

Roma Songailaitė

Mantagailiškio dvaras

2017 m. Mantagailiškio buvusios dvaro sodybos teritorijoje (UK 80) (Biržų r.) buvo tęsiami dar 2012 m. pradėti archeologiniai tyrimai (*ATL 2012 metais*, 2013, p. 66; *ATL 2013 metais*, 2014, p. 217–220; *ATL 2014 metais*, 2015, p. 239–242; *ATL 2015 metais*, 2016, p. 217–222). Savininkui paprašius, 2017 m. archeologinių tyrimų vietos parinktos ten, kur buvo numatyti teritorijos priežiūros darbai – paviršiuje išlikusių kelmų rovimas bei medžių, kurių šaknys ardo jau sutvarkytą akmeninį šulinį, pašalinimas, vietose, kur prižiūrint teritoriją (pjaunant žolę ar kurmiarausių išraustose vietose) randama koklių duženų su moliu sankaupų. Vykdant rūmų P pusės pamatų sutvirtinimo ir hidroizoliacijos darbus, atidengti ir fiksuoti XIX a. II pusės – XX a. pradžios mūrinės ūkinės duobės fragmentai bei pusrūsio pamatai.

Archeologinių tyrimų metu ištirti du šurfai (38 ir 39) ir 4 plotai (10–13 – numeracija tęstinė nuo 2013 m.), ištirtas apie 154 m^2 plotas.

Šurfas 38 (2x1 m) kastas buvusio rūmų parterio ŠV pusėje. Jame fiksuotas 40 cm storio permaišytas pilkos žemės sluoksnis, rasta XVII a. keramikos, stiklo šukių. Ties R sienele fiksuotas apie 80 cm pločio perkasimas, kuris tęsiasi į R pusę. Į įžemį šurfe įsigilinta 40 cm. Preparuojant duobę rasta tarybinė moneta –1940 m. 10 kapeikų ir pistoleto šovinių tūtų. Įžemis pasiektas 0,5–0,55 m gylyje nuo esamo paviršiaus.

Šurfas 39 (2x1,5 m) tirtas seno medžio kelmo vietoje, rūmų parterio ŠV pusėje. Fiksuotas permaišytas pilkos žemės sluoksnis, jame rasta XX a. geležinių dirbinių. Įžemis, priemolio sluoksnis, pasiektas 0,6 m gylyje. Archeologinių radinių ir sluoksnio šurfe nerasta.

1 pav. XVIII a. pabaigos pamatų fragmentai plote 10 iš V. R. Songailaitės nuotr.

Fig. 1. Fragments of a late 18th-century foundation in area 10, as seen from the W.

2 pav. Statinio fragmentai XVI a. II pusės kultūriniame sluoksnyje plote 10 iš Š. R. Songailaitės nuotr.

Fig. 2. Structure fragments in the cultural layer from the second half of the 16th century in area 10, as seen from the N.

Plotas 10 (64 m^2) tirtas rūmų parterio ŠV pusėje, prie keturių apie 300 m. senumo ąžuolų (1, 2 pav.). Ploto V pusėje, 5–10 cm gylyje, rastas 6 m ilgio Š–P kryptimi ir 30–70 cm pločio pamato kampo fragmentas bei apie 3 m ilgio ir iki 50 cm pločio kitų pamatų tęsinys V–R kryptimi. Pamatai kloti per 1–2 akmenų eiles, apie 40 cm storio, apardyti. Prie jų 20 cm gylyje rasta Rusijos Jekaterinos II 1789 m. 2 kapeikų moneta.

3 pav. Plotas 12 šulinio P pusėje iš P. R. Songailaitės nuotr.

Fig. 3. Area 12 on the S side of the well, as seen from the S.

4 pav. XIX a. II pusės pastato pamatų fragmentas su krosnies padu plote 12 iš PR. R. Songailaitės nuotr.

Fig. 4. A fragment of a building foundation from the second half of the 19th century with a stove pad in area 12, as seen from the SE.

Ploto R pusėje, 30 cm gylyje, buvusio parterio keliuko lygyje rasta kita moneta – Rusijos Aleksandro I 1819 m. 2 kapeikos. Monetos aptiktos neperkastuose sluoksniuose, todėl rastus pamatus galima datuoti XVIII a. pabaiga – XIX a. pradžia. Pamatų akmenys pakloti virš suverstų koklių duženų su moliu sluoksniu, kurio storis apie 15 cm. Daugiausia tai XVI a. II pusės neglazūruoti keturkampiai kokliai su rozete.

Koklių duženų sluoksnį galima sieti su plote rastais buvusio statinio apardytais smulkių lauko akmenų pamatų fragmentais. Jų aplinkoje rasta koklių su moliu duženų. Buvusio statinio akmenų paviršius dengėsi 40–60 cm gylyje (2 pav.). Virš jo perkastuose sluoksniuose rasta TSRS monetų: 1955 m. 2 kapeikos ir 1957 m. 3 kapeikos.

Plotas 11 (18 m^2) tirtas rūmų ŠV pusėje. 5–10 cm gylyje atidengtas XX a. II puse datuojamas 2,5x2 m dydžio iš lauko akmenų sudėtas grindinukas lauko virtuvės krosniai, jo 1x0,7 m dydžio PV kampas įgilintas 60 cm ir sutvirtintas lauko akmenimis. Plote įžemis pasiektas 50–60 cm gylyje. Pavienių archeologinių radinių – XVII a. molinių indų šukių rasta perkastame 40 cm storio pilkos žemės sluoksnyje.

Plotas 12 (30,5 m^2) tirtas XVIII a. pabaigoje – XIX a. pradžioje įrengto apie 2,1 m skersmens, 6,35 m gylio (nuo esamo paviršiaus) akmeninio šulinio P pusėje (3 pav.). Tyrimų metu aptikti šulinio V pusėje buvusio pastato 60 cm pločio, 60 cm storio pamatų fragmentai su 2,2x1,6 m dydžio krosnies padu (4 pav.). Pastatas galėjo būti statytas XIX a. II pusėje, kai, pastačius naujus rūmus, baronai fon Holšteinai pertvarkė teritoriją. Ploto R pusėje rasta XX a. pradžioje buvusios tvoros pamatų 0,9–1 m pločio, 30 cm storio apatinė dalis. Įžemis pasiektas tik V pusėje, 60 cm gylyje. Įrengiant šulinį sluoksniai buvo perkasti, o iš šulinio molis su šlynu buvo pilamas jo aplinkoje. Rasta tik XIX–XX a. radinių.

Plotas 13 (36 m^2) kastas rūmų P pusėje, prie pamatų. Ankstesnių metų archeologinių tyrimų metu fiksuotas XIX–XX a. kultūrinis sluoksnis. 2017 m. rasta XIX a. pabaigos – XX a. pradžios 90 cm gylio, 1,2x1,1 m dydžio mūrinės ūkinės duobės fragmentų ir buvusio rūmų priestato R pamatų 6 m ilgio, 1 m pločio fragmentas, kurio V pusėje buvęs įrengtas 2,2x1,7 m dydžio pusrūsis su 60 cm pločio 1 m įgilintais pamatais. Pusrūsyje aptikti radiniai datuojami XIX a.

Mantagailiškis Manor

In 2017, the investigation, begun in 2012, was continued on the grounds of the former Mantagailiškis manor (Biržai District, North Lithuania) with the excavation of 154 m^2. Late 18th-century foundation fragments built on a cultural layer from the second half of the 16th century were found in area 10 (Figs. 1, 2). Fragments of a contemporaneous structure were damaged in the 20th century. A 2.1 m diameter, 6.35 m deep well dug in the late 18th–early 19th century (Fig. 3) was excavated in area 12 where a building foundation fragment with a 2.2 x 1.7 m stove pad (Fig. 4) was found. The well house could have been built in the second half of the 19th century by Baron von Holstein during the reconstruction of the manor complex.

Roma Songailaitė

Rokiškio senoji dvarvietė

Rokiškio dvaro sodybos (Rokiškio miestas) teritorijos (UK 1010) V dalyje 2012–2017 m. *(ATL 2012 metais*, 2013, p. 291–295; *ATL 2014 metais*, 2015, p. 242–246; *ATL 2015 metais*, 2016, p. 226–227; *ATL 2016 metais*, 2017, p. 210–211) vyko archeologiniai tyrimai. Jų vieta yra tarp Tyzenhauzų alėjos Š pusėje, Rokiškio II tvenkinio – R pusėje, Šatrijos g. 1 sklypo – PR pusėje, Šatrijos g. 3 sklypo – P pusėje ir Šatrijos gatvės – V pusėje (1 pav.). Tyrinėtos vietos aplinkoje stovi pastatas (Tyzenhauzų g. 1), nuo seno vadinamas Krošinskių pilaite, o tai leidžia manyti, kad jo aplinkoje galėjo būti ir senoji Krošinskių dvarvietė. 2012 m. pradėjus tyrimus, RKM dar nebuvo perduoti 2009 m.